

Кошовий отаман Калнишевський – святий праведник

Петро Багатостраждальний

На його честь споруджено храм у Полтаві

СЕРЕД з'єднань Збройних сил України, які носять імена наших славних предків, 27-ма окрема реактивна артилерійська бригада. З 5 грудня 2020 року бригада має ім'я останнього кошового отамана Війська Запорозького Низового Петра Калнишевського.

ДОСЛІДНИКИ припускають, що Петро Калнишевський народився у липні 1691 року в селі Пустовийтівка Лубенського полку – нині це Роменський район на Сумщині. За одними свідченнями, походив із селянського "мужицького" роду, за іншими – був із української шляхти.

У Військо Запорозьке потрапив у вісім років, пройшов шлях від джурі до найвищих військових посад. Уперше у документах ім'я Калнишевського згадується у першій половині 1750-х років у контексті його діяльності на посаді осавула. У 1755-му він провів майже рік у Петербурзі, там вів складні переговори із царським урядом щодо скасування мита на товари, що ввозилися на Запоріжжя. У 1760 році став суддею Війська Запорозького, а в 1762-му – кошовим отаманом. Козаки переманювали його на цю посаду всупереч вказівкам царських чиновників протягом десятиліття, аж до ліквідації Запорозької Січі у 1775-му.

Як кошовий отаман Калнишевський намагався обстоювати земельні володіння і територіальні права Запорозької Січі. Сприяв появі навколо неї сіл та хуторів, які, на думку Калнишевського, були чинником стримування наступу імперської влади на права та вольності Війська Запорозького Низового. Зокрема, для появи таких сіл та хуторів Калнишевський, попри конфлікти з російським дворянством, не видавав кріпаків-утікачів.

Фотополіграфія із доступних інтернет-джерел.

Намагаючись підвищити свій вплив у керівництві імперією, кошовий отаман залучив козацтво в російсько-турецьку війну 1768–1774 років. Попри поважний вік – йому було понад 70 років, – особисто командував військом. Однак підтримка козаками Російської імперії у цій війні не зіграла їм на руку. Після підписання Кючук-Кайнарджійської угоди 1774 року, за якою Росія фактично окупувала Крим, була ліквідована і Запорозька Січ. Вже 1775-го російські війська під командуванням генерал-поручика Петра Текелія, які поверталися з російсько-турецької війни, зруйнували Січ. Калнишевський, який уже не мав достатньо війська, щоб організувати оборону, здав фортецю майже без бою. Російські військові розграбували військову скарбницю, припаси, архів, церкву. Самого Петра Калнишевського взяли в полон.

Четверть століття кошового отамана утримували в казематах Соловецького монастиря. На свіже повітря, як стверджував дослідник запорозького козацтва академік Дмитро Яворницький, його випускали тричі на рік – на Різдво, Пасху

та Преображення. У 1801 році 110-річного Калнишевського було помиловано, однак отаман залишився доживати віку при монастирі. Там і помер 1803 року.

У 2008 році Українська Православна церква Київського Патріархату (нині – Православна Церква України) канонізувала Калнишевського як святого праведного Петра Багатостраждального. ПЦУ вважає його покровителем Українського козацтва. Петро Калнишевський також славний тим, що будовав багато церков. Одну з них (дерев'яну) козаки спорудили у місті Ромни. З часом парафіяни Ромен збудували кам'яну церкву. Тож дерев'яну розібрали й перевезли до Полтави – на територію, де жив полтавський архієрей (нині там військовий госпіталь). Але у 1934 році російсько-комуністичний безбожницький режим спалив дерев'яний храм. Його відродила Свято-Покровська парафія. Полтавський Храм пам'яті святого праведника Петра Калнишевського оздобили у нижньому приміщенні Свято-Покровської церкви ПЦУ. Громада збудувала його за свої кошти. Полтавські різьбярі вирізали царські врата, а парафіяни зробили іконостас. Храм освячено 24 травня 2018 року. Це єдине місце пам'яті Петра Калнишевського у Полтаві та єдиний нижній козацький храм в нашому обласному центрі.

***

СФОРМОВАНА 27-ма окрема реактивна артилерійська бригада у нашому обласному центрі у 2015 році на базі артилерійського полку. Вона дислокується на Сумщині. На озброєнні бригади стоять реактивні системи залпового вогню "Ураган". Підрозділ був одним із перших, які привели у бойову готовність з початком російської гібридної агресії в лютому 2014 року. Згодом військовослужбовці бригади брали участь у бойових діях на Донбасі, зокрема відзначились при обороні Савур-Могили та звільненні Слов'янська. З початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року бригада брала участь в обороні Сумщини й Харківщини. 6 грудня 2022 року з'єднання нагороджено почесною відзнакою "За мужність та відвагу".

За матеріалом офіційної фейсбук-сторінки Українського інституту національної пам'яті.

